

Założenia do projektu ustawy o umowie franczyzy

1) **Założenia ustawy**

Ustawa określa treść oraz niektóre obowiązki stron umów franczyzy, zasady prowadzenia postępowania w sprawie pozasądowego rozwiązywania sporów z umów franczyzy, ustrój, zaskarżanie i skuteczność wyroku sądu arbitrażowego oraz zadania [...], w zakresie pozasądowego rozwiązywania sporów z umów franczyzy.

2) **Definicja umowy franczyzy**

Przez umowę franczyzy francyzodawca zobowiązuje się, w zakresie działalności swego przedsiębiorstwa, udostępnić francyzobiorcy do korzystania za wynagrodzeniem rzeczy lub prawa służące wykonywaniu działalności gospodarczej, w szczególności nazwę przedsiębiorstwa, znaki towarowe i patenty, a także poufną koncepcję lub technikę prowadzenia tej działalności, a francyzobiorca zobowiązuje się do prowadzenia we własnym imieniu i na własny rachunek działalności gospodarczej w oparciu o udostępnione rzeczy, prawa, koncepcję lub technikę.

3) **Forma umowy**

Umowa franczyzy wymaga zachowania formy dokumentowej pod rygorem nieważności.

4) **Dokument informacyjny**

1. Nie później niż 14 dni przed zawarciem umowy francyzodawca udostępnia francyzobiorcy aktualny dokument informacyjny.

2. Dokument informacyjny zawiera co najmniej:

- 1) dane identyfikujące francyzodawcę;
- 2) opis działalności gospodarczej francyzodawcy, w szczególności liczbę zawartych umów franczyzy, w tym umów czynnych;
- 3) opis działalności, która ma być wykonywana przez francyzobiorcę;
- 4) sposób ustalania wynagrodzenia francyzodawcy;
- 5) opis świadczeń francyzodawcy, w szczególności wymienienie udostępnianych do korzystania rzeczy, praw oraz poufnej koncepcji lub techniki działalności gospodarczej;
- 6) informację o szacunkowej wartości wydatków lub nakładów niezbędnych do poniesienia przez francyzobiorcę w celu wykonywania działalności;
- 7) informację o szacowanej wysokości przychodów francyzobiorcy oraz o sposobie jej wyliczenia;

- 8) informację o zobowiązaniu franczyzobiorcy do zawierania umów z podmiotami trzecimi, o ile przewiduje się zawieranie takich umów;
- 9) informację o zakresie i środkach nadzoru franczyzodawcy nad sposobem wykonywania umowy franczyzy przez franczyzobiorcę, w szczególności o zakresie dostępu do tajemnic przedsiębiorstwa franczyzobiorcy oraz o prawie franczyzodawcy do wydawania wytycznych i poleceń, o ile przewiduje się nadzór franczyzodawcy nad sposobem wykonywania umowy franczyzy przez franczyzobiorcę;
- 10) wzorzec umowy, która ma zostać zawarta z franczyzobiorcą;
- 11) informację o zasadach przejścia praw i obowiązków wynikających z umowy oraz przystępowania nowej osoby do umowy po stronie franczyzobiorcy, o ile przewiduje się taką możliwość;
- 12) informację o zdarzeniach stanowiących podstawę nałożenia kar umownych oraz o sposobie ustalania ich wysokości, o ile przewiduje się nakładanie kar umownych;
- 13) okres obowiązywania umowy i warunki jej przedłużenia;
- 14) informację o zakazie konkurencji, w tym o terminach obowiązywania tego zakazu, o ile przewiduje się zakaz konkurencji.

3. Postanowienia umowy kształtujące prawa i obowiązki franczyzobiorcy w sposób mniej korzystny niż w dokumencie informacyjnym nie wiążą go. W ich miejsce wchodzi właściwe postanowienia z dokumentu informacyjnego.

4. Franczyzobiorca może wypowiedzieć umowę franczyzy ze skutkiem natychmiastowym, jeżeli franczyzodawca zawarł w dokumencie informacyjnym informacje nierzetelne, niepełne albo nieprawdziwe dotyczące spraw mających istotne znaczenie, a uzasadnione jest przypuszczenie, że gdyby franczyzobiorca był należycie o nich poinformowany, to umowy by nie zawarł i nie upłynął okres trzydziestu dni od powzięcia o tym wiedzy przez franczyzobiorcę.

5. Franczyzodawca jest obowiązany do naprawienia szkody wyrządzonej franczyzobiorcy przez zamieszczenie w dokumencie informacyjnym informacji nierzetelnych, niepełnych albo nieprawdziwych, chyba że nie ponosi winy.

5) Tajemnica dot. poufnej koncepcji lub techniki prowadzenia działalności gospodarczej

Franczyzobiorca obowiązany jest do zachowania w tajemnicy udostępnionej przez franczyzodawcę poufnej koncepcji lub techniki prowadzenia działalności gospodarczej. Obowiązek zachowania tajemnicy nie jest ograniczony w czasie, chyba że strony inaczej postanowiły.

6) Przeniesienie praw

1. O ile strony umowy nie postanowią inaczej, francyzobiorca nie może przenieść na inną osobę praw z umowy franczyzy, ani wnieść ich tytułem wkładu do spółki.

2. Umowa franczyzy wygasa z chwilą śmierci francyzobiorcy, chyba że strony postanowią inaczej.

7) Obniżenie wynagrodzenia z powodu okoliczności

Jeżeli wskutek okoliczności, za które francyzobiorca odpowiedzialności nie ponosi i które nie dotyczą jego osoby, zwykły przychód z działalności francyzobiorcy uległ znacznemu zmniejszeniu, francyzobiorca może żądać zmniejszenia wynagrodzenia francyzodawcy za czas, w którym przychód uległ znacznemu zmniejszeniu. Zmniejszenie wynagrodzenia francyzodawcy następuje w drodze powództwa lub zarzutu uprawnionego.

8) Terminy wypowiedzenia umowy franczyzy

1. Umowa zawarta na czas nieoznaczony może być wypowiedziana przez francyzobiorcę na trzy miesiące naprzód.

2. Umowa zawarta na czas nieoznaczony może być wypowiedziana przez francyzodawcę na sześć miesięcy naprzód, chyba że w umowie przewidziano dłuższy termin wypowiedzenia.

3. W przypadkach określonych w umowie zawartej na czas oznaczony francyzobiorca może wypowiedzieć umowę.

9) Wypowiedzenie ze skutkiem natychmiastowym przez francyzodawcę

1. Francyzodawca może wypowiedzieć umowę ze skutkiem natychmiastowym, jeżeli:

1) francyzobiorca nie podjął działalności gospodarczej w oparciu o umowę franczyzy w okresie sześciu miesięcy od dnia zawarcia umowy albo trwale zaprzestał jej prowadzenia;

2) wobec francyzobiorcy prawomocnie orzeczono zakaz prowadzenia działalności gospodarczej w zakresie objętym umową franczyzy;

3) francyzobiorca utracił pełną zdolność do czynności prawnych;

4) francyzobiorca pomimo upomnienia na piśmie nadal narusza istotne postanowienia umowy franczyzy;

5) pomimo wezwania do zapłaty na piśmie francyzobiorca dopuszcza się zwłoki z zapłatą wynagrodzenia francyzodawcy za dwa pełne okresy płatności.

10) Wypowiedzenie ze skutkiem natychmiastowym przez francyzobiorcę

Francyzobiorca może wypowiedzieć umowę ze skutkiem natychmiastowym, jeżeli francyzodawca pomimo pisemnego upomnienia nadal narusza istotne postanowienia umowy franczyzy.

11) Zakaz konkurencji

Zakaz konkurencji może obejmować wyłącznie zobowiązanie franczyzobiorcy do nietworzenia konkurencyjnego systemu franczyzowego przez okres nie dłuższy niż rok od dnia rozwiązania umowy franczyzy.

12) Kary umowne

1. Roszczenie o zapłatę kary umownej staje się wymagalne z dniem bezskutecznego upływu terminu oznaczonego w wezwaniu do wykonania zobowiązania przez franczyzobiorcę.

2. Roszczenie o zapłatę kary umownej wygasa w terminie roku od dnia, w którym franczyzodawca dowiedział się lub przy zachowaniu należytej staranności mógł się dowiedzieć o niewykonaniu lub nienależytym wykonaniu zobowiązania przez franczyzobiorcę, chyba że franczyzodawca dokonał w tym terminie wezwania, o którym mowa w ust. 1.

3. Poza przypadkami określonymi w ustawie z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2022 r. poz. 1360) franczyzobiorca może żądać zmniejszenia kary umownej proporcjonalnie do okresu pozostałego do końca okresu obowiązywania umowy zawartej na czas oznaczony.

13) Weksle

1. Weksel własny in blanco franczyzobiorcy wręczony franczyzodawcy w celu spełnienia lub zabezpieczenia świadczenia wynikającego z umowy franczyzy powinien zawierać zastrzeżenie „nie na zlecenie” lub inne równoznaczne.

2. W razie przyjęcia przez franczyzodawcę weksla własnego in blanco franczyzobiorcy niezawierającego zastrzeżenia „nie na zlecenie” lub innego równoznacznego i przeniesienia takiego weksla na inną osobę, franczyzodawca jest zobowiązany do naprawienia poniesionej przez franczyzobiorcę szkody.

3. Przepis ust. 2 stosuje się również, gdy weksel własny in blanco franczyzobiorcy znalazł się w posiadaniu innej osoby wbrew woli franczyzodawcy.

Sąd arbitrażowy przy [...]

Art. 14. 1. Przy [...] działa sąd arbitrażowy, powołany do rozpoznawania spraw ze stosunku umowy franczyzy, zwany dalej „sądem arbitrażowym”.

2. Obowiązki związane z funkcjonowaniem sądu arbitrażowego wykonuje Przewodniczący Sądu Arbitrażowego, powoływany przez [...] spośród pracowników [...].

3. [...] wyznacza, na wniosek Przewodniczącego Sądu Arbitrażowego, stałych arbitrów przy sądzie arbitrażowym spośród pracowników [...].

4. Przewodniczący Sądu Arbitrażowego prowadzi listę arbitrów społecznych przy sądzie arbitrażowym, wskazywanych przez organizacje zrzeszające lub reprezentujące środowiska franczyzobiorców, albo franczyzodawców. W zgłoszeniu należy wskazać, czy kandydat na arbitra reprezentuje środowisko franczyzobiorców czy franczyzodawców.

Art. 15. 1. Arbitrem przy sądzie arbitrażowym może być osoba, która:

- 1) ukończyła 30 lat i nie przekroczyła 70 lat;
- 2) ma pełną zdolność do czynności prawnych;
- 3) nie była prawomocnie skazana za przestępstwo umyślne ani za umyślne przestępstwo skarbowe.

2. W razie ukończenia przez arbitra 70 roku życia, utraty pełnej zdolności do czynności prawnych albo skazania za przestępstwo, o który mowa w ust. 1 pkt 3, Przewodniczący Sądu Arbitrażowego:

- 1) zwalnia stałego arbitra przy sądzie arbitrażowym z pełnienia obowiązków,
- 2) skreśla arbitra społecznego przy sądzie arbitrażowym z listy arbitrów społecznych.

Art. 16. [...], w drodze zarządzenia, nadaje Sądowi Arbitrażowemu statut, w którym określa organizację sądu arbitrażowego, szczegółowy sposób powoływania i odwoływania arbitrów, liczbę stałych arbitrów oraz kompetencje Przewodniczącego Sądu Arbitrażowego.

Art. 17. 1. Sprawy rozpoznawane są przez sąd arbitrażowy w składzie trzech arbitrów. W składzie sądu arbitrażowego uczestniczą:

- 1) stały arbiter przy sądzie arbitrażowym, który pełni obowiązki arbitra przewodniczącego składu;
- 2) dwóch arbitrów społecznych – jeden wskazany jako reprezentujący środowiska franczyzobiorców, drugi – reprezentujący środowiska franczyzodawców.

2. Czynności związane z wyznaczeniem arbitrów do poszczególnych spraw podejmuje Przewodniczący Sądu Arbitrażowego.

3. Arbitra przewodniczącego składu wyznacza się do danej sprawy w kolejności jej wpływu według alfabetycznej listy stałych arbitrów.

4. Arbitrów społecznych reprezentujących poszczególne środowiska wyznacza się do danej sprawy w drodze losowania.

5. W razie braku osób wpisanych na listę arbitrów społecznych reprezentujących dane środowisko Przewodniczący Sądu Arbitrażowego wyznacza arbitra spośród stałych arbitrów przy sądzie arbitrażowym w kolejności wpływu sprawy według alfabetycznej listy stałych arbitrów.

6. Jeżeli jeden z wyznaczonych arbitrów nie może pełnić obowiązków, Przewodniczący Sądu Arbitrażowego wyznacza nowego arbitra na zasadach określonych w ust. 3 – 5.

7. Wyznaczenie sądu arbitrażowego zgodnie z przepisami niniejszego artykułu jest dla stron wiążące. Powyższe nie stoi na przeszkodzie możliwości wyłączenia arbitra na jego wniosek lub na wniosek strony.

Art. 18. 1. Arbitrzy są w zakresie orzekania niezawiśli.

2. Arbitrzy mają obowiązek rozstrzygania powierzonych im spraw bezstronnie i rzetelnie.

Art. 19. 1. Arbitrzy społeczni otrzymują rekompensatę pieniężną za czas wykonywania czynności podejmowanych przy rozpoznawaniu spraw zawisłych przed sądem oraz zwrot wydatków związanych z dojazdem.

2. Należności, o których mowa w ust. 1, pokrywane są z budżetu [...] w wysokości ustalonej w drodze zarządzenia przez Przewodniczący Sądu Arbitrażowego. Od zarządzenia przysługuje odwołanie do [...].

3. Wysokość należności, o których mowa w ust. 1, określi, w drodze rozporządzenia, minister właściwy do spraw gospodarki w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw sprawiedliwości, mając na względzie potrzebę możliwie najpełniejszego pokrycia kosztów związanych z pełnionymi przez arbitra społecznego obowiązkami.

Postępowanie przed sądem arbitrażowym

Art. 20. 1. Sąd arbitrażowy rozpoznaje spory powstałe ze stosunku umowy franczyzy, jeżeli jedną z jej stron jest mikro-, mały lub średni przedsiębiorca w rozumieniu art. 7 ust. 1 pkt 1 – 3 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2021 r. poz. 162 i 2105 oraz z 2022 r. poz. 24, 974 i 1570).

2. Przedmiotem postępowania mogą być spory o prawa majątkowe, a także o prawa niemajątkowe, jeżeli mogą być one przedmiotem ugody sądowej.

3. Rozpoznając sprawy sąd arbitrażowy stosuje odpowiednio ogólne zasady części pierwszej ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeksu postępowania cywilnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 1805 z późn. zm.¹⁾)

Art. 21. 1. Żądanie rozpoznania sprawy przez sąd arbitrażowy (pozew) może złożyć każda ze stron umowy franczyzy.

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego niniejszej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2021 r. poz. 1981, 2052, 2262, 2270, 2289, 2328 i 2459 oraz z 2022 r. poz. 1, 366, 480, 807, 830, 974, 1098, 1301 i 1371.

2. Pozew powinien zawierać dokładne oznaczenie stron oraz określenie żądania będącego przedmiotem sporu. Do pozwu należy dołączyć odpis umowy franczyzy, a także inne dokumenty, które powód uzna za stosowne.

3. Wniesienie sprawy do sądu powszechnego nie stoi na przeszkodzie rozpoznaniu sprawy przez sąd arbitrażowy.

Art. 22. 1. Sąd arbitrażowy odmawia wszczęcia postępowania, a wszczęte postępowanie umarza, jeżeli:

- 1) objęte pozwem roszczenie nie wynika z umowy franczyzy;
- 2) w momencie złożenia pozwu choćby jedna ze stron nie jest mikro-, małym lub średnim przedsiębiorcą;
- 3) jedna ze stron nie ma zdolności sądowej albo zdolności procesowej;
- 4) sprawa o to samo roszczenie została prawomocnie osądzona przez sąd, albo roszczenie było przedmiotem ugody zawartej przed sądem lub sądem polubownym, albo zawartej przed mediatorem i zatwierdzonej przez sąd;
- 5) roszczenie objęte pozwem jest objęte zawartym w umowie franczyzy zapisem na sąd polubowny.

2. Jeżeli okoliczności, o których mowa w ust. 1, dotyczą tylko niektórych stron lub niektórych ze zgłaszanych roszczeń, sąd arbitrażowy odmawia wszczęcia postępowania lub umarza postępowanie w stosownym zakresie.

Art. 23. 1. Sąd arbitrażowy doręczając stronie pierwsze pismo w sprawie:

- 1) informuje ją o składzie wyznaczonym do rozpoznania sprawy;
- 2) poucza stronę, że wydany przez sąd wyrok jest dla stron wiążący i może zostać zaskarżony jedynie w drodze skargi o jego uchylenie.

2. Doręczając pozwanemu odpis pozwu sąd arbitrażowy zobowiązuje go do ustosunkowania się w odpowiedzi na pozew do zawartego w pozwie żądania w terminie wyznaczonym, nie krótszym jednak niż 14 dni.

3. Jeżeli strona nie zajmie stanowiska wobec twierdzeń drugiej strony, nie przedłoży dokumentów, które obowiązana była przedłożyć albo nie stawi się na rozprawę, sąd arbitrażowy może prowadzić postępowanie i wydać wyrok na podstawie zebranego materiału dowodowego. O skutkach powyższych należy pouczyć strony postępowania przy wezwaniu do dokonania czynności lub stawiennictwa na rozprawie.

Art. 24. Pozew lub odpowiedź na pozew mogą być uzupełnione lub zmienione w toku postępowania przed sądem arbitrażowym, chyba że sąd arbitrażowy nie dopuści do takiego

uzupełnienia lub zmiany ze względu na zbyt późne ich dokonanie. Przepis zdania pierwszego stosuje się także do powództwa wzajemnego.

Art. 25. W zakresie nieuregulowanym niniejszą ustawą, do postępowania przed sądem arbitrażowym stosuje się odpowiednio przepisy części piątej tytułu I, III, IV, V i VI ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego, o ile nie pozostają w sprzeczności z przepisami niniejszej ustawy.

Zaskarżenie i skuteczność wyroku sądu arbitrażowego

Art. 26. 1. Wyrok sądu arbitrażowego może zostać uchylony przez sąd wyłącznie w postępowaniu wszczętym na skutek wniesienia skargi o jego uchylenie.

2. Strona może w drodze skargi żądać uchylenia wyroku sądu arbitrażowego, jeżeli:

- 1) strona nie była należycie zawiadomiona o wyznaczeniu arbitra, o postępowaniu przed sądem arbitrażowym lub w inny sposób była pozbawiona możliwości obrony swoich praw przed sądem arbitrażowym;
- 2) wyrok ten dotyczy sporu pozostającego poza właściwością sądu arbitrażowego lub wykracza poza jego właściwość; jeżeli jednak rozstrzygnięcie w sprawach objętych właściwością sądu arbitrażowego daje się oddzielić od rozstrzygnięcia w sprawach nieobjętych tą właściwością lub wykraczających poza jej zakres, wyrok może być uchylony jedynie w zakresie spraw nieobjętych właściwością lub wykraczających poza jej zakres;
- 3) roszczenie objęte pozwem jest objęte zawartym w umowie franczyzy zapisem na sąd polubowny, chyba że żadna ze stron w toku postępowania nie wskazała sądowi arbitrażowemu na istnienie takiego zapisu;
- 4) nie zachowano wynikających z ustawy wymagań co do składu sądu arbitrażowego lub podstawowych zasad postępowania przed tym sądem;
- 5) wyrok uzyskano za pomocą przestępstwa albo podstawą wydania wyroku był dokument podrobiony lub przerobiony;
- 6) w tej samej sprawie między tymi samymi stronami zapadł prawomocny wyrok sądu, albo roszczenie było przedmiotem ugody zawartej przed sądem lub sądem polubownym, albo zawartej przed mediatorem i zatwierdzonej przez sąd.

3. Uchylenie wyroku sądu polubownego następuje także wtedy, gdy sąd stwierdził, że wyrok sądu arbitrażowego jest sprzeczny z podstawowymi zasadami porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej (klauzula porządku publicznego).

4. Skargę o uchylenie wyroku sądu arbitrażowego wnosi się do sądu okręgowego, na obszarze którego znajduje się sąd, który byłby właściwy do rozpoznania sprawy, gdyby strona nie wniosła pozwu do sądu arbitrażowego, a w braku tej podstawy - do Sądu Okręgowego w Warszawie, w terminie dwóch miesięcy od dnia doręczenia wyroku.

Art. 27. Wyrok sądu arbitrażowego lub ugoda przed nim zawarta, po ich uznaniu przez sąd albo po stwierdzeniu przez sąd ich wykonalności, mają moc prawną na równi z wyrokiem sądu lub ugodą zawartą przed sądem.

Art. 28. 1. O uznaniu albo stwierdzeniu wykonalności wyroku sądu arbitrażowego lub ugody przed nim zawartej orzeka sąd okręgowy, na obszarze którego znajduje się sąd, który byłby właściwy do rozpoznania sprawy, gdyby strona nie wniosła pozwu do sądu arbitrażowego, a w braku tej podstawy - Sąd Okręgowy w Warszawie.

2. Sąd odmawia uznania albo stwierdzenia wykonalności wyroku sądu arbitrażowego lub ugody przed nim zawartej, jeżeli:

- 1) wyrok ten dotyczy sporu pozostającego poza właściwością sądu arbitrażowego lub wykracza poza jego właściwość; jeżeli jednak rozstrzygnięcie w sprawach objętych właściwością sądu arbitrażowego daje się oddzielić od rozstrzygnięcia w sprawach nieobjętych tą właściwością lub wykraczających poza jej zakres, sąd uzna lub stwierdzi wykonalność wyroku sądu arbitrażowego lub ugody przed nim zawartej w zakresie roszczeń objętych jego właściwością;
- 2) uznanie lub wykonanie wyroku sądu arbitrażowego lub ugody przed nim zawartej byłoby sprzeczne z podstawowymi zasadami porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej (klauzula porządku publicznego).

3. Na postanowienie sądu w przedmiocie uznania albo stwierdzenia wykonalności wyroku sądu arbitrażowego lub ugody przed nim zawartej przysługuje zażalenie do sądu wyższej instancji.

Art. 29. 1. W zakresie nieuregulowanym w niniejszej ustawie, do skargi o uchylenie wyroku sądu arbitrażowego stosuje się odpowiednio się przepisy części piątej tytułu VII ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego, z wyłączeniem art. 1209 tej ustawy, o ile nie pozostają w sprzeczności z przepisami niniejszej ustawy.

2. W zakresie nieuregulowanym w niniejszej ustawie, do postępowania o uznanie i stwierdzenie wykonalności wyroku sądu arbitrażowego lub ugody przed nim zawartej stosuje się odpowiednio się przepisy części piątej tytułu VIII ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego.